

ראש השנה כו: (משנה) עד כז: (שורה אחרונה)

ביאורים

"התוקע לתוך הבור": רב האי גאון מסביר שהמשנה נשנתה בתקופה שהיו גזירות נגד היהודים, והתייראו לתקוע בשופר בגלוי. וכתב הרב מרגליות (יסוד המשנה ועריכתה, עמ' כג) ש"הדברים האלו יאירו הרבה הלכות תלמודיות באופני קיום המצות אשר נראות כזרות, בעוד שבאמת חקרו עליהן כשלא היה באפשרות לקיים המצות והוכרחו לעשות בשינוי".

משנה

סוג השופר

בר"ה: ת"ק: יעל פשוט. (בר"ה יש לפשוט את הלב)
ר"י: איל כפוף. (בר"ה יש לכוף את הלב)

בתעניות: איל כפוף. (בתעניות יש לכוף את הלב)

ביובל: יעל פשוט. (לפי ת"ק - ג"ש מר"ה, לפי ר"י - משום שהשופר קורא לדרור)

ציפוי הפה (הציפוי הוא שלא במקום הנחת הפה)

בראש השנה: זהב.

בתעניות: כסף.

שתי החצוצרות:

ראש השנה: מיקום החצוצרות: בצדדין.

מאריכים בשופר. (בו מצוות היום)

תעניות: מיקום החצוצרות: באמצע.

מאריכים בחצוצרות. (בו מצוות היום)

תפילת היובל

כמו בראש השנה (מלכויות זכרונות ושופרות).

פסקו של ר' לוי: בראש-השנה: אייל כפוף.

בתעניות: יעל פשוט.

ביובל: איל כפוף. (ג"ש משווה את דינו לר"ה)

מדוע כסף?

הסבר א': שופר לשם אסיפת הקהל הינו בכסף.

הסבר ב': התורה חסה על ממונינו (בר"ה משום כבוד יו"ט עשו מזהב).

המשנה מתייחסת למקדש (שבו שילבו שופר וחצוצרות),

אבל במדינה תקעו או רק בשופר (בר"ה וביובל)

או רק בחצוצרות (בתעניות).

לפי ר"א, (הסובר שבתשרי נברא העולם), קיים הבדל בין תפילת ר"ה ליובל - בר"ה אומרים "זה היום תחלת מעשיך" וביובל לא.

האם ניתן לשמוע 2 קולות בו-זמנית?

2 קולות מאדם אחד: לא. (כמו 'זכור' ו'שמור')

2 קולות מ2 אנשים:

בדבר חביב - כן. (כמו 2 שקוראים הלל או מגילה)

בדבר לא חביב - לא. (כמו 2 שמתרגמים את התורה)

ולכן ניתן לשמוע שופר וחצוצרה יחדיו.

ברייתות

משנה

שופר פגוע (הרחבות למשנה)

שופר פגוע

נסדק:
לאורכנו: פסול.
לרוחבו: אם נשתייר שיעור תקיעה (טפח) - כשר.
ניקב (נקב שלא מעכב את התקיעה) וסתמו:
ת"ק: כל סוג סתימה - פסול.
ר' נתן: אם סתם במינו - כשר.

נסדק ודבקו:
פסול.
דיבק שברי שופרות:
פסול.
ניקב וסתמו:
נקב שעייכב את התקיעה - פסול.
נהב שלא עייכב את התקיעה - כשר.

מה סבר ר' נתן?

לישנא קמא:
במינו: כשר רק אם הנקב הוא במיעוט השופר.
שלא במינו: פסול תמיד.
לישנא בתרא:
במינו: כשר תמיד.
שלא במינו: כשר רק אם הנקב הוא במיעוט השופר.

שמע שופר בצורה ייחודית

שופר שעבר טיפול בידי אדם

התוקע לתוך בור/חבית וכדו':
שמע קול שופר - יצא.
שמע קול הברה - לא יצא. (אך העומדים בבור - יצאו)
מי שעבר מאחורי ביכנ"ס ושמע קול שופר/מגילה:
כוון לבו - יצא.
לא כוון לבו - לא יצא.

ארוך שקיצרו:
כשר.
גירד את עוביו (מבפנים או מבחוץ):
כשר.
ציפהו זהב:
מבפנים או במקום הנחת הפה - פסול.
מבחוץ ושלא במקום הנחת הפה - כשר. (ובתנאי שלא השתנה הקול)
הפך את השופר:
לא יצא. (כי צריך 'דרך העברתו')
הדביק לו חלק נוסף:
פסול.

ביאור המקרה:
קיצר את החלק הרחב והרחיב את החלק הקצר באמצעות רותחין.
(אך אם הפך את הצד הפנימי לחיצון והחיצון לפנימי - הרא"ש הביא דעות חולקות).

מקרים נוספים

נתן שופר בתוך שופר:
אם שומע את קול הפנימי בלבד, יצא.
שופר עם קולות חריגים:
כשר.

חכמים שלחו לאבוה דשמואל:
שופר שקדח בתוך העצם שבשופר (במקום להוציאה): כשר.